

Valtuustoaloite malminetsintäluvan vaatimisesta malminetsintään kaupungin mailla

194/10.01.01/2025

KV 12.05.2025

Valtuutettu Ville Sundell luki allekirjoittamansa malminetsintäluvan vaatimista malminetsintään kaupungin mailla koskeneen seuraavan valtuustoaloitteen:

”Aloite malminetsintäluvan vaatimisesta malminetsintään kaupungin mailla

Varausilmoituksen ja kaivosluvan väliin sijoittuu malminetsintälupa (ent. "valtaus"). Varauksia Forssassa jo on, ja jotkin näistä varauksista ovat johtamassa malminetsintälupiin.

Malminetsintälupa oikeuttaa malminetsintään toisten mailla, mutta monet kaivostoimijat ovat kiinnostuneita minimoimaan riskejään luonnon kustannuksella sopimalla maanomistajien kanssa vähäistä haittaa suuremmasta malminetsinnästä ennen malminetsintäluvan saamista.

Esimerkiksi Metsähallitus ei lähtökohtaisesti anna omistamillaan mailla maanomistajan lupaa tällaisiin malminetsintätoimiin, kuten koekairauksiin, ilman malminetsintälupaa.

Forssan tulisi seurata tätä esimerkkiä, sillä malminetsintälupa-prosessi on olemassa syystä: prosessi karsii pois turhat ja haitalliset hankkeet, jättäen jäljelle vain varteenotettavimmat ja vastuullisimmat. Näin luontoa ei vaarannettaisi hankkeissa, joihin ei olisi painavia perusteita.

Tämä tukisi Forssan strategiaa erityisesti ekologisen järkivihreyden osalta.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Forssan kaupunki ei omistamiensa kiinteistöjen osalta anna suostumustaan kaivoslain (621/2011) 9 §:n mukaisesti malminetsintään ilman malminetsintälupaa.”

Valtuutettu Ville Sundellin lisäksi valtuustoaloitteessa olivat mukana valtuutetut Ritva Aho, Kristiina Halonen, Maija Kranni, Emmi Lintonen, Katariina Pohjalainen, Mikko Suomi, Tapio Virtanen ja Janne Vuorenmaa sekä varavaltuutettu Ida Viljanen.

Päätös

Valtuusto lähetti aloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Kesäniemi Jari
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus lähettää aloitteen tekninen ja ympäristötoimelle valmisteltavaksi.
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.

YMPLA 24.02.2026 § 12

Valmistelija Ympäristöpäällikkö Niina Salminen-Åberg,
puh. 050 564 0009, niina.salminen@forssa.fi

Valtuutettu Ville Sundell on tehnyt 12.5.2025, § 63, valtuustoaloitteen koskien malminetsintäluvan vaatimista malminetsintään kaupungin mailla.

Malminetsinnän tutkimustoimintaan oikeuttavien malminetsintälupa-alueiden yhteenlaskettu pinta-ala Suomessa on ollut viime vuosina nousussa, v. 2024 pinta-ala oli 3 050 neliökilometriä. Vuonna 2024 malminetsintäkairaukset kuitenkin vähenivät 11 % edelliseen vuoteen verrattuna, ollen yhteensä 255 kilometriä. Malminetsintä keskittyy edelleen Lappiin, jonne kohdistuu noin 75 % Suomessa tehtävästä malminetsinnästä. Malminetsinnän kasvua on vauhdittanut vihreän siirtymän tarvitsemat metallit ja taloudellisen epävarmuuden kiihdyttämä kullan hinnan nousu.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslaissa tarkoitettu kaivosviranomainen, joka valvoo lain noudattamista ja hoitaa kaivoslaissa säädetyt tehtävät kuten malminetsintäluvan käsittelyn.

Forssan kaupungin alueella on nyt Tukesin kaivosrekisterin mukaan kolme malminetsintälupa-aluetta. Niistä kahdessa hakijana on ollut Rio Tinto Exploration Finland Oy, joka on 6.10.2025 ilmoittanut, että se on päättänyt lopettaa malminetsinnän Suomessa. Yhdessä hankkeessa hakijana on Kultatie Holding Oy. Tukes on myöntänyt Kultatie Holding Oy:lle malminetsintäluvan (ML2018:0083). Päätöksestä on valitettu ja Hämeenlinnan hallinto-oikeus on 12.2.2026 kumonnut Tukesin päätöksen ja palauttanut asian sille uudelleen käsiteltäväksi.

Pienimuotoisista maanomistajan suostumukseen perustuvista etsinnöistä ei ole tietoa, koska niissä ei ole mitään ilmoitusvelvollisuutta. Kaivoslain 7 §:n mukaan jokaisella on toisenkin alueella oikeus kaivosmineraalien löytämiseksi tehdä geologisia mittauksia ja

havaintoja sekä ottaa vähäisiä näytteitä, jos toimenpiteistä ei aiheudu vahinkoa eikä vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä (etsintätyö).

Etsintätyötä ei saa maan pinnalla tehdä:

- 1) hautausmailla (457/2003) tarkoitetulla hautausmaalla eikä yksityiseen hautaan kuuluvalla alueella eikä 50 metriä näitä lähempänä;
- 2) puolustusvoimien käytössä olevalla alueella tai sellaisella Rajavartiolaitoksen hallitsemalla alueella, jossa liikkumista on rajoitettu tai se on kielletty, taikka 100 metriä lähempänä tällaista aluetta;
- 3) alueella, jolla liikkumista on rajoitettu tai jolle sivullisilta on pääsy kielletty;
- 4) yleisessä käytössä olevalla liikenne- ja kulkuväylällä;
- 5) 150 metriä lähempänä asumiseen tai työntekoon tarkoitettua rakennusta tai muuta näihin rinnastettavaa tilaa ja niihin liittyvää, yksityistä piha-aluetta taikka tällaisen rakennuksen paikkaa, jota varten on myönnetty rakentamislainsäädännössä tarkoitettu rakentamiseen tarvittava lupa ja rakentaminen on aloitettu; (21.4.2023/796)
- 6) puutarhatalouden käytössä olevalla alueella;
- 7) 50 metriä lähempänä yleistä rakennusta tai laitosta taikka yli 35 000 voltin jännitteistä sähkölinjaa tai muuntoasemaa;
- 8) muulla 1–7 kohtaa vastaavalla erityiseen käyttöön otetulla alueella.

Etsintätyötä saa kuitenkin tehdä 2 momentin 2–8 kohdassa tarkoitetulla alueella asiassa toimivaltaisen viranomaisen tai laitoksen taikka asianomaisen oikeudenhaltijan suostumuksella.

Kaivoslain 8 §:ssä edellytetään, että etsintätyöstä vastaavan on ennen 7 §:ssä tarkoitetun näytteenoton aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus etsintätyön kohteena olevaan alueeseen (etsintäalue) kuuluvan kiinteistön omistajalle ja haltijalle, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea.

Kaivoslain 9 §:ssä sanotaan, että malminetsintään on oltava kaivosviranomaisen lupa (malminetsintälupa), jos malminetsintää ei voida toteuttaa 7 §:n mukaan etsintätyönä tai kiinteistön omistaja ei ole antanut siihen suostumustaan.

Malminetsintälupa on myös oltava, jos:

- 1) malminetsinnästä voi aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai yleiselle turvallisuudelle, haittaa muulle elinkeinotoiminnalle taikka maisemallisten tai luonnonsuojeluarvojen heikentymistä;
- 2) malminetsintä kohdistuu uraania tai toriumia sisältävän esiintymän paikallistamiseen ja tutkimiseen; tai
- 3) lupa on tarpeen tässä laissa tarkoitetun etuoikeuden saamiseksi esiintymän hyödyntämiseen.

Lisäksi malminetsintää varten vaaditaan asiassa toimivaltaisen viranomaisen tai laitoksen taikka asianomaisen oikeudenhaltijan suostumus, kun kyseessä on alueidenkäyttölaissa tarkoitettu

katualue tai tori, liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa (503/2005) tarkoitettu maantien tiealue, ilmailulaissa (864/2014) tarkoitettu lentopaikka ja muu ilmailua palveleva alue, rata-laissa (110/2007) tarkoitettu rautatiealue, yleistä liikennettä varten käytetty kanava tai muu vastaava liikennealue taikka 30 metriä lähempänä mainittuja liikennealueita sijaitseva alue, jollei mainituksissa tai muussa laissa säädetä tai sen nojalla määrätä tätä leveämpää suoja- aluetta. (21.4.2023/796)

Edellä esitettyjen lainkohtien perusteella voidaan todeta, että käytännössä yleensä vain pienimuotoisissa tilanteissa maanomistajan suostumus voi korvata malminetsintäluvan tarpeen. Lupa vaaditaan aina, jos toiminnasta voi aiheutua kaivoslain 9 §:ssä tarkoitettua haittaa tai heikentymistä. Ilman malminetsintälupahakemuksen käsittelyä ja siihen liittyvien vaikutusten arviointia saattaa maanomistajalla olla vaikeuksia hahmottaa toiminnan haitat ja niiden merkittävyys. Lupa vaaditaan myös aina, jos halutaan kaivoslain mukainen etuoikeus esiintymän hyödyntämiseen.

Esittelijä	Ympäristöpäällikkö
Päätösehdotus	Ympäristölupalautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle seuraavaa: Edistääkseen kaivoslain yleisiä periaatteita (kaivoslaki 1 §: lain tarkoituksena on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää malminetsintää ja kaivostoimintaa ja järjestää niiden edellyttämä alueiden käyttö) ja helpottaakseen malminetsinnästä mahdollisesti aiheutuvien haittojen arviointia (kaivoslaki 9 §, 2 momentti) kaupunki tekee periaatepäätöksen siitä, ettei anna etsintätöille hallitsemillaan alueilla oikeudenhaltijan (kaivoslaki 7 §, 3 momentti) suostumusta. Täten kaupungin omistamilla mailla malminetsintään on oltava aina kaivosviranomaisen lupa (malminetsintälupa), jos malminetsintää ei voida toteuttaa kaivoslain 7 §:n 1 momentin mukaisena etsintätyönä.
Päätös	Ympäristölupalautakunta hyväksyi ehdotuksen.